ПОЛАГАНЕ ОСНОВИТЕ НА МИТНИЧЕСКАТА СЛУЖБА

След подписване на Санстефанския мирен договор през 1878 г. в България се установява Временно руско управление, оглавявано от княз Дондуков-Корсаков. Към Съвета на императорския руски комисар се създават няколко отдела със статут на министерства. Сред тях е и отдел "Митници", ръководен от Александър Тухолка, но много скоро той преустановява самостоятелното си функциониране и преминава към финансовия отдел, ръководен от Константин Бух.

През същата година в Княжество България се създават 12 митници, разположени по Черно море – в Балчик и Варна, по река Дунав – във Видин, Лом, Рахово (Оряхово), Свищов, Русчук (Русе) и Силистра, по сухопътните граници – в Габрово, с. Вакарел, Софийско, Цариброд и Кюстендил.

Така започва изграждането на митническата администрация.

"Времето след Освобождението сварва българския народ почти неподготвен за административна работа. Тогава по-интелигентните и по-събудени хора са се броели на пръсти и веднага са били взети на служба на младата българска държава. Това се отнася и до митнишкото дело у нас", четем в спомени за тези години, поместени в списанието на митнишкото дружество.

Александър Тухолка

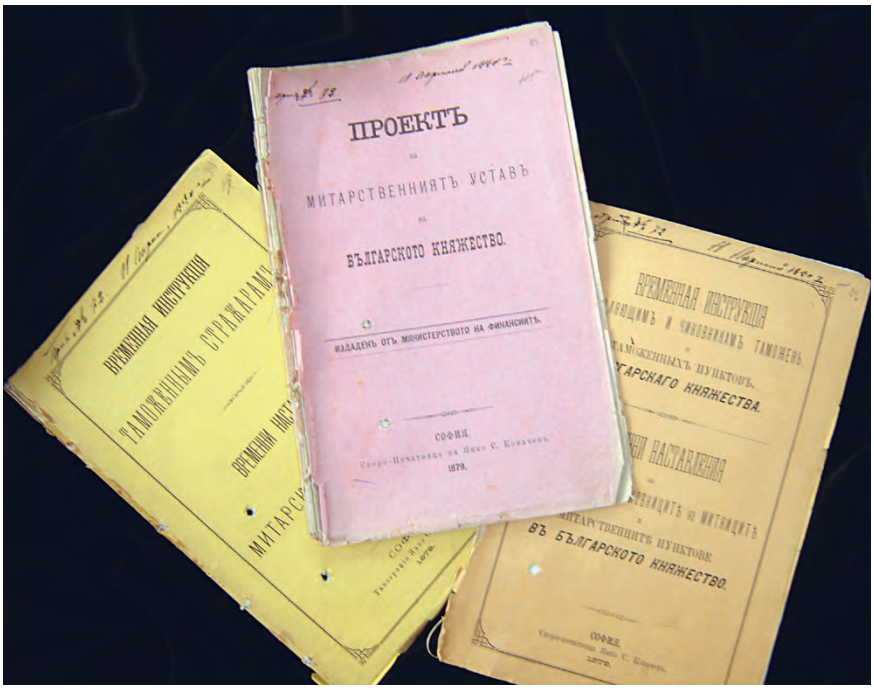
Отдавайки изключително голямо значение на митнишката служба в княжеството, княз Дондуков-Корсаков утвърждава първите

наредби за митнишка организация

В заглавието се съдържа думата "временни", тъй като е предвидено ограниченото им действие, а текстът е на руски и български език:

- Привременни наставления за митарствените учреждения от 5 февруари 1879 г.
- Временни наставления за управителите и чиновниците на митниците и митарствените пунктове от 10 март 1879 г.
- Временни наставления за митарските стражаре от 10 март 1879 г.
- Проект на Митарствен устав на българското княжество от 7 юни 1879 г.

Според привременните наставления за митарствените учреждения "назначението на митниците е да събират установените мита и други берии от вносните стоки, да надзират да се не внасят или изнасят стоки по контрабанден начин". Тази служба се изпълнява от управителите на митниците и митарствените пунктове, секретарите, оценителите, чиновниците на магазиите, касиерите, писарите и митарствените стражари, като са указани подробно техните права и задължения. Броят на служителите и заплати-

Първите наредби за митнишка организация

те се определят с особени "щатове", които въз основа на разрешените кредити в бюджетите "отпосле са изработвани".

След като Временното руско управление предава делата на княжеството на първото българско правителство

ръководството на митниците

се възлага на Министерството на финансите. С Указ № 23 на княз Александър I Батенберг от 17 юли 1879 г. се определят структурите на шестте регламентирани от конституцията министерства. Във финансовото се създава Отделение за митниците, което да подготвя законовите и подзаконовите нормативни актове и да ръководи митническата администрация. С Указ № 67 от 4 август 1879 г. за негов началник е назначен Матей Попович.

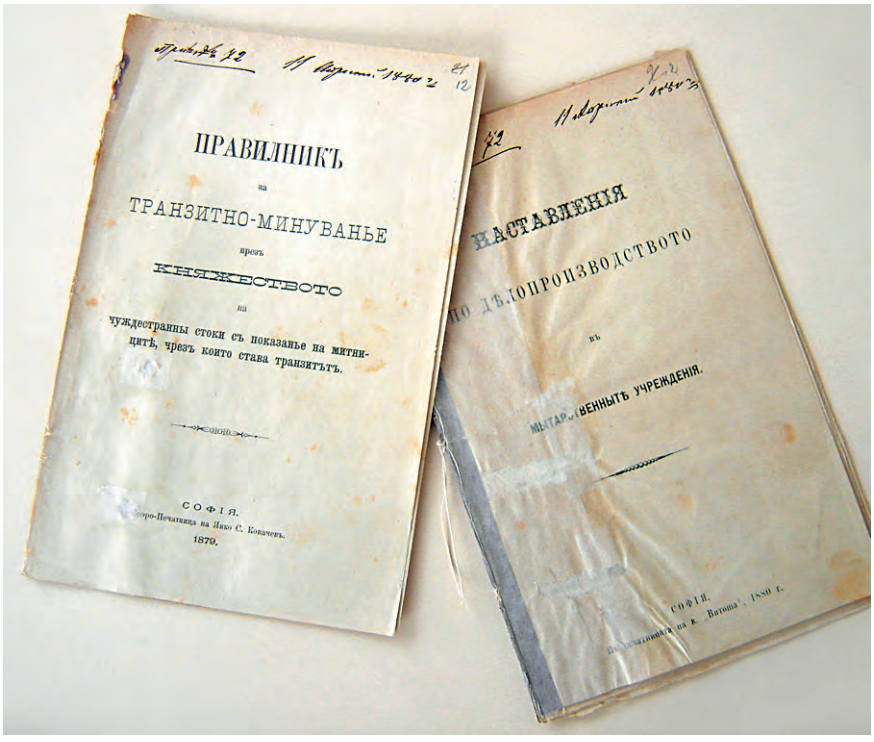
Григор Начович, министър на финансите в първото българско правителство

"Едва създадени, министерствата се заловиха за работа. Княжеството вече имаше една държавна организация, импровизирана от русите. Новите министри трябваше да внесат постепенно в нея някои изменения. Първите броеве на "Държавен вестник" са пълни с укази и окръжни, чрез които правителството реформираше заварените учреждения или допълваше техните служби. Това наистина беше период на съзидателна дейност", пише Симеон Радев в "Строители на съвременна България".

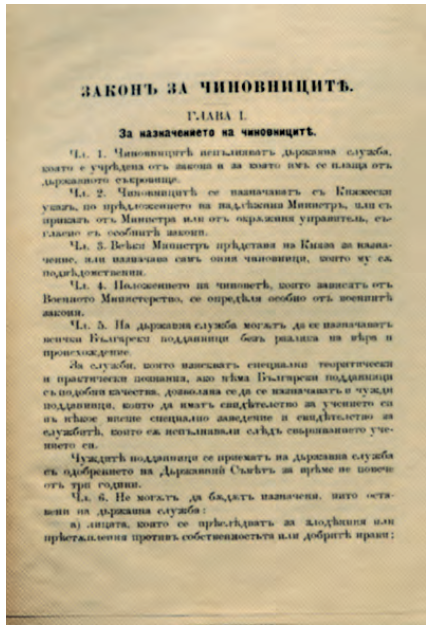
С Указ № 35 от 24 юли 1879 г. от 1 септември с.г. се правят изменения в организацията на митарствените учреждения – на Варненската първокласна митница се дава един оценител повече, Свищовската и Русенската стават второкласни, а Силистренската, Никополската, Раховската, Ломската и Видинската – третокласни, като в тях се въвеждат нови щатове.

Указ № 152 от 7 септември 1879 г. постановява въвеждането на специален Правилник за Вакарелската митница (ДВ, бр. 7 от 15 септември 1879 г.). За улеснение на търговците в столицата тази второкласна митница се премества в София, а "Вакарел остава само един митарствен пункт с писар, нужното число стражари конни и пеши". Правилникът урежда и всички въпроси, свързани с преминаването и декларирането на стоките на пункта, необходимите съпроводителни документи и охраната до пристигането им в Софийската митница, където се отварят и оценяват.

В следващите месеци се откриват митниците по юж-

През 1879-1880 г. финансовото министерство подготвя още правилници и наредби за дейността на митниците

ЗАКОНЪ ЗА ЧИНОВНИЦИТЪ.

Закон за чиновниците, 1882 г.

ната граница на княжеството. Във финансовото министерство се подготвят и издават правилници и наредби, чрез които продължава организацията на митническата дейност:

- Правилник за транзитно минуване през Княжеството на чуждестранни стоки, утвърден с Указ № 118 от 28 август 1879 г. (ДВ, бр. 6 от 8 септември 1879 г.)
- Правилник за прегледване на пощенски пакети на митниците (ДВ, бр. 12 от 1879 г.)
- Наставления за делопроизводството на митнишките учреждения (ДВ, бр. 24 от 2 февруари 1880 г.)
- Наредба за крайбрежно пренасяне на местни стоки от едно място на друго и за транспортиране по сухо на иностранни стоки от една митница до друга (ДВ, бр. 25 от 1880 г.)

Структурата на Министерството на финансите съгласно Указ № 23 от 17 юли 1879 г. включва шест отделения: счетно, бухгалтерско, на прямите налози, на косвените налози, на митниците и на държавните имущества. Това първоначално устройство в следващите години се променя. Възможностите за това са заложени в същия указ, в чиято втора точка е записано, че всяко министерство "ще се съставлява от толкова отделения, колкото отделни клонове спадат сега към неговия кръг или се отделят изподиря след развитието на деятелността му и умножението на делата му". Промените засягат и митническото отделение. С Указ № 340 от 5 май 1881 г. то се слива с Отделението за косвените налози и има дълга обща история с него, като запазва същото наименование.

В „Статистика за търговията на Княжество България за 1883-1884 г.“ се прави подробен преглед на вноса и износа по видове стоки, стойност и количество, държави и гранични пунктове, през които преминава търговският поток. Според този алманах митниците на княжеството през 1884 г. са 25: по *Черно море* – Варна и Балчик, по *Дунав* – Видин, Лом, Никопол, Рахово, Русе, Свищов, Силистра и Тутракан, на границата с *Източна Румелия* – Буйново, Вакарел, Габрово, Пирдоп, Самоков, Тича (Чатак), Троян и Трявна, със *Сърбия* – Дъсчено-Кладенец, Кула и Цариброд, с *Турция* – Кочериново и Кюстендил, в *Добруджа* – Чифут-Кьой и *вътрешна митница* София. ❑

ВРЕМЕННИТЕ НАСТАВЛЕНИЯ НА МИТАРСКИТЕ СТРАЖАРЕ

Издадени в брошура от типография "Янко Ковачев" през 1879 г., те уреждат почти цялата организация на практическата дейност на българските митници, поверена в тези ранни години до голяма степен на "митарските стражаре".

В приложение към брошурата е публикувана "Ведомост за заплатите, облеклото, въоръжението и алуничните вещи, които ся дават на митарските стражаре от хазната". Ето как е описана полагащата се униформа на стражарите:

ВРЕМЕННАЯ ИНСТРУКЦІЯ

ТАМОЖЕННЫМЪ СТРАЖАРАМЪ

ВРЕМЕННИ НАСТАВЛЕНИЯ

НА

МИТАРСКИТѢ СТРАЖАРЕ.

СОФИЯ.

Мундир от местно Канелиево (цвят на канела – б. а.) сукно, който ся закопчава с 6 копчета (медно бели) и от двете страни. Отзад клапа с две копчета за сбиране на широчината. На обърнатата яка – зелена клапа на обшивите с ивица от същий цвет. Пагони на мундира от зелен цвет.

Панталони от същий цвет със зелена ивица.

Шинел (връхна зимна дреха) – на ременете пагони от зелен цвет.

Черна шапка от овча кожа с кокарда от народний цвет, върхът на шапката – зелен.

Качулка.

Поясний ремик. Плочица при него за носене отпред, дълго-околчеста медна плочица с надпис "Митарственій стражар" за носене от десната страна на мундира.

Въоружение: драгунска сабля, черно кожено препоясло през десното рамо, револвер, кобур (носи се на поясний ремик от десна страна), връв червена за револвера, патрондаш. ❑

ВИДНИ ЛИЧНОСТИ, РАБОТИЛИ В БЪЛГАРСКИТЕ МИТНИЦИ

Летописецът на Априлското въстание Захари Стоянов, съчетал в себе си по един неповторим начин публициста, писателя, революционера и политика, след Освобождението, макар и за кратко, работи в Русенската митница. Двамата с Никола Обретенов постъпват на служба там на 9 август 1878 г. Захари Стоянов е бил писар до 4 ноември, а Никола Обретенов, който е попълвал декларации, е работил до 2 октомври същата година.

Дни след освобождението на Видин губернаторът Александър Тухолка възлага на Михалаки Георгиев, писател и общественик, да събере необходимия персонал и да приеме от Шекир ефенди управлението на митницата в града. По-късно той описва своеобразното "тържествено приемане и предаване" в разказа си "Три срещи. Спомени от миналото".

Захари Стоянов

Никола Обретенов

"...Тържествеността достигна своя връх, когато на Шекир ефенди подадоха една табла, на която имаше три ключа: от голямата врата, от магазията и от празния железен сандък. С таблата в ръка Шекир ефенди направи три стъпки към мен, поднесе ми я и каза тържествено: Теслимедерим (предавам)... Тази беше нашата втора среща. При първата ни среща треперех аз, а сега, при втората, и двамата: аз от радостно възбуждане, а той от скръбно настроение!..."

Митница Русе. Фотографията е направена непосредствено преди откриването на сградата през 1880 г.

Освен изтъкнат творец, създал в своите разкази, очерци и хумористични цяла галерия от образи на обикновени хора, Михалаки Георгиев е бил служител и в Министерството на обществените сгради, земеделието и търговията, а във финансовото – главен ревизор на

Михалаки Георгиев

Георги Хаджи Денков

Данаил Дечев

митниците.

Първият управител на Свищовската митница след Освобождението също е един от най-образованите граждани на града за онова време – Георги Хаджи Денков. Той е работил в кантората на Христо и Евлоги Георгиеви в Букурещ. Участвал е в революционното движение за освобождението на България. Преследван от турците, през 1875 г. той преминава Дунава и бяга в Румъния. Завръща се в Свищов заедно с руските войски като член на щаба на генерал Непокойницки. След това става управител на митницата в града.

Години по-късно – от 1919 до 1921 г. в Пловдивската митница работи бъдещият световноизвестен художник Данаил Дечев. Творби на големия живописец се намират в Националната художествена галерия, а също и в много частни колекции в страната и чужбина. ❑

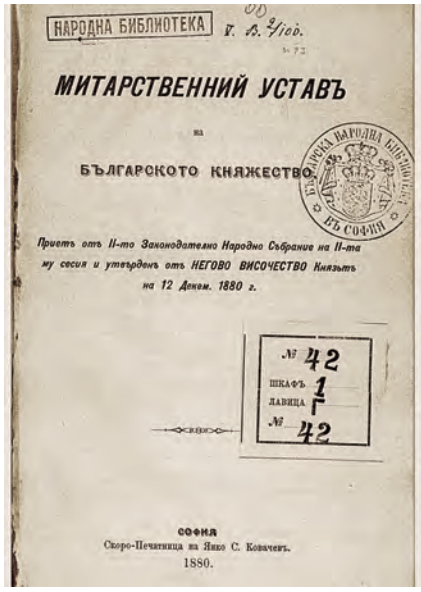
Данаил Дечев. "Джамията в Пловдив"

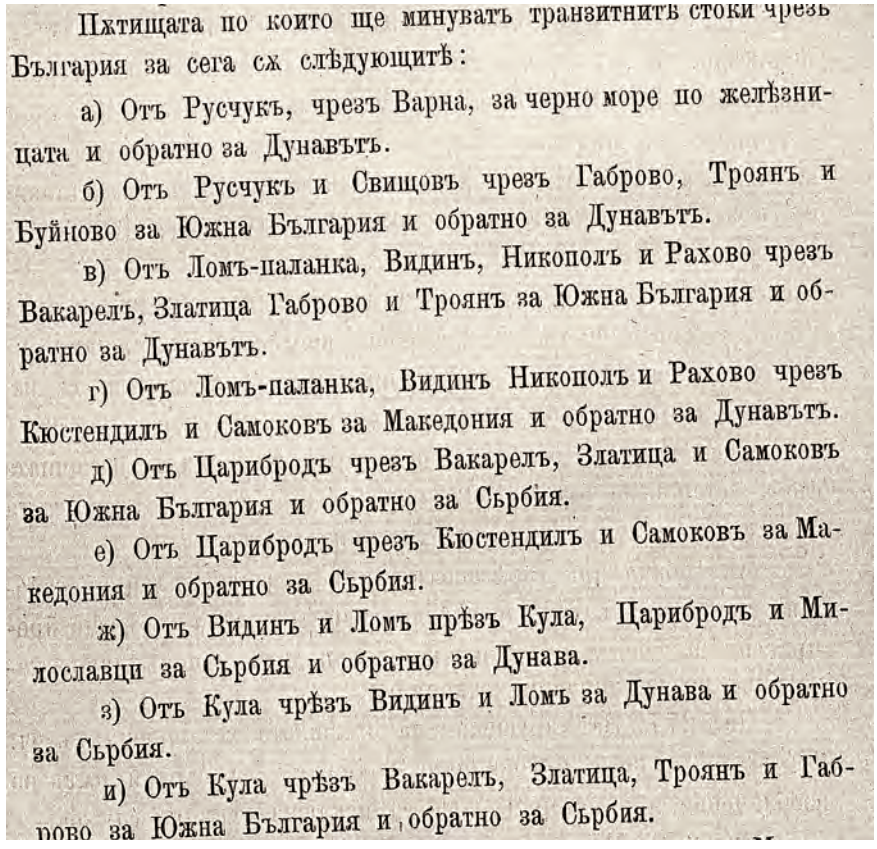
МИТАРСТВЕНИЯТ УСТАВ НА БЪЛГАРСКОТО КНЯЖЕСТВО

Подготвеният проект на устав по времето на княз Дондуков-Корсаков с малки поправки е гласуван от Народното събрание през 1880 г. и утвърден с Указ № 721 от 12 декември същата година. Той остава в сила до 1884 г., когато е приет първият български митнически закон. Уставът става законодателната основа за дейността на митниците през първите пет години от тяхното създаване. С приемането му княжеството вече разполага с пълен митнически кодекс.

Според член първи от устава митниците са "особени учреждения, намиращи се на пунктове на границата, чрез които ся допуща внасяние и изнасяние на стоки за търговия с иностранни господарства и които ся намират под непосредствената власт на министра на финанциите". По-нататък се регламентират законово всички аспекти от дейността на митарствените учреждения, правилата за внос, износ и транзит, наказанията за тайно прекарване на стоки:

- За "стоките, на които внасянето не е запретено, ся плаща мито".
- Упоменати са стоките "кои ся пропущат без мито".
- През митниците могат да се внасят и изнасят неограничено количество стоки, а през митарствените пунктове – само такива, чието мито наведнъж не надвишава 10 франка.
- На митарските стражаре се позволява "употреблението" на оръжие само в определени в устава случаи.
- Митарствените учреждения имат работно време "от истичането на слънцето до захождането му".
- В митническото обявление се вписват точно упоменати данни.
- При невярно обявление на стоките се плащат глоби.

Пѫтищата по които ще минуватъ транзитнитѣ стоки чрезъ България за сега сѫ слѣдующитѣ:

а) Отъ Русчукъ, чрезъ Варна, за черно море по желѣзницата и обратно за Дунавътъ.

б) Отъ Русчукъ и Свищовъ чрезъ Габрово, Троянъ и Буйново за Южна България и обратно за Дунавътъ.

в) Отъ Ломъ-паланка, Видинъ, Никополъ и Рахово чрезъ Вакарелъ, Златица Габрово и Троянъ за Южна България и обратно за Дунавътъ.

г) Отъ Ломъ-паланка, Видинъ Никополъ и Рахово чрезъ Кюстендилъ и Самоковъ за Македония и обратно за Дунавътъ.

д) Отъ Царибродъ чрезъ Вакарелъ, Златица и Самоковъ за Южна България и обратно за Сърбия.

е) Отъ Царибродъ чрезъ Кюстендилъ и Самоковъ за Македония и обратно за Сърбия.

ж) Отъ Видинъ и Ломъ прѣзъ Кула, Царибродъ и Милославци за Сърбия и обратно за Дунава.

з) Отъ Кула чрѣзъ Видинъ и Ломъ за Дунава и обратно за Сърбия.

и) Отъ Кула чрѣзъ Вакарелъ, Златица, Троянъ и Габрово за Южна България и обратно за Сърбия.

В устава се определят и пътищата, по които трябва да преминават транзитните стоки

❑ Предвижда се възможност за изработване на специален ценоразпис "на стоките, облагаеми по стойността с цел да се установи еднообразно вземане на мито".

❑ Регламентира се поставянето на "митарствен пломб и клеймо".

❑ Поради факта, че акцизите за тютюна и напитките са предмет на специални условия, освен митото се плаща и акцизен сбор.

❑ При липси от транзитни стоки по пътя се взима двойно мито.

❑ Регламентира се "пропущането без мито на пътнишките вещи".

❑ Претърсването на пътниците "въобще ся запрещава".

❑ Допуска се претърсване на частни жилища, когато има основателно подозрение за скрити в тях контрабандни стоки.

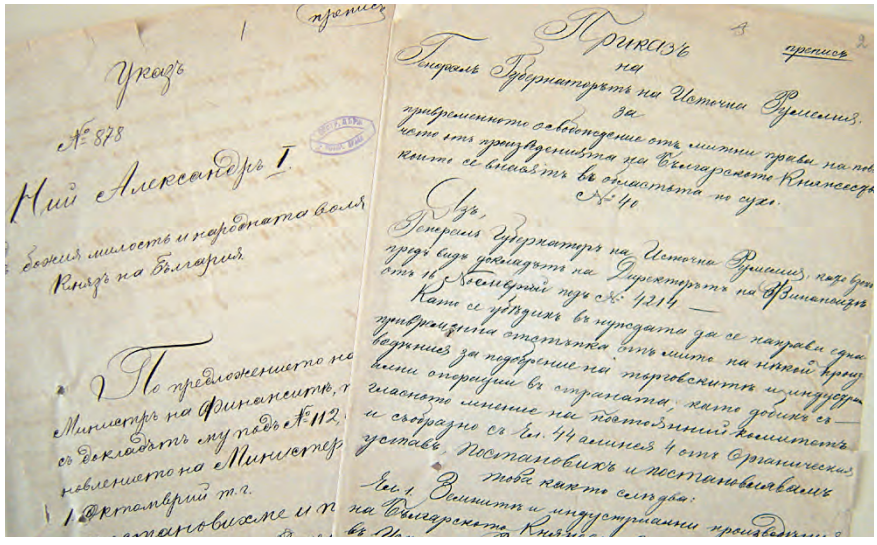
❑ Предвижда се награда и за полицейските чиновници и "частни човеци", участвали в задържането на контрабандата.

❑ За всяко "злоумишлено пропускане" митарствените чиновници се "изключват от служба".

Създаден преди повече от век, Митарственият устав отговаря на тогавашните европейски законови стандарти и дава ценни сведения не само за развитието и дейността на българските митници, но и за икономиката, търговията, транспорта и бита на младата българска държава. Някои от неговите норми са актуални и продължават да намират приложение и днес. ❑

МИТНИЧЕСКИТЕ ОТНОШЕНИЯ С ДРУГИ ДЪРЖАВИ

Освобождението на България съвпада с времето, когато между напредналите икономически страни се води борба за сфери на влияние и навлизане на световните пазари. Тя намира израз и в някои от клаузите на Берлинския договор, подписан на 13 юли 1878 г. от Великите сили. Освен разделянето на България на две части в него се определя и търговският и митническият ѝ режим.

Указ на княз Александър I и Приказ на генерал-губернатора на Източна Румелия Алеко Богориди за уреждане на митническите взаимоотношения

Сключените от Турция търговски договори с Англия, Русия, Австро-Унгария, Франция, Германия, Италия, Белгия, Швейцария, Гърция и др., както и режимът на капитулациите, остават в сила и за княжеството до 1890 г. България е задължена да запази залегналите в тях вносни и износни мита и да предостави на тези страни клаузата на "най-облагоприятствувана страна" (най-облагодетелствана нация), както и да не събира транзитни мита.

По отношение на държавите, с които Турция няма търговски договори, княжеството има право само да определя митническите си отношения. На първо място това са съседните страни Сърбия и Румъния, с които е в най-близки търговски връзки. Със закон, утвърден с Указ № 204 от 9 май

1880 г., митата за техните стоки, които са по-ниски дотогава, се изравняват с тези на останалите държави. Изключение се прави за стоките, подлежащи на "специално обложение в Княжеството, като тютюн, сол, спиртни питиета или на които Министерството на финансите ще намери за нужно да наложи по-голямо мито".

Законът от 9 май 1880 г. е първият законодателен акт, с който се утвърждава митническа автономия на княжеството по отношение на държавите, неползващи се от режима на турските търговски договори.

Източна Румелия остава под пряката политическа власт на Турция в условията на административна автономия и съставлява част от митническата територия на турската империя. От това следва, че износът от България за Източна Румелия е износ за Турция и обратно, че вносът оттам е внос от Турция. По отношение на източнорумелийските и македонските стоки отначало се прилага режим на безмитен внос. Тази специална митническа политика не намира взаимност и със закона от 9 май 1880 г. се постановява местните им произведения да се облагат "със същия митарствен налог, с който се облагат там нашите стоки".

Княжество България и Източна Румелия продължават усилията за регулиране на митническите си взаимоотношения и накрая стигат до подписване на митническо съглашение, утвърдено с княжески указ № 117 от 30 септември 1884 г. ❑

Миналото и настоящето

Спомени на Илия Флоресков,

През турско време живеех в Романия и управлявах имотите на Григор Начевич. Когато освободителните руски войски минаха Дунава, получих от Начевича писмо да отида в освободения вече Никопол, където стоях пет месеца кмет на града.

Освободителните войски напредваха към Видин, а около Плевен се водеха паметни боеве. В освободените вече градове трябваше да се уреди управление. Тогава губернатора Тухарка (бел. ред. Тухолка) и граф Орург взеха мене, дошлият откъм Свищов, Петко Каравелов и други още по-събудени българи и всички потеглихме за Видин. На минаване през Оряхово поставиха там управление. Най-сетне пристигнахме в Лом. И тук трябваше да се постави управление. Губернатора Тухарка определи мен за кмет на Лом.

През това време боевете продължаваха. Старата турска митница в града с избягването на турците беше спряла да функционира. А за откриване на нова, българска, и дума не можеше да става. Нямаше търговия, параходи не пристигаха…

Като кмет на Лом стоях близо две години. Руските войски удържаха пълна победа над турците и вече сражения нямаше. Живота зае нормалния си ход. Руските инструктори се заеха да уреждат и други служби. По Дунава почнаха да минават параходи. Време беше да се открие и митницата в Лом. Един ден губернатора Тухарка доде при мен и ми каза да избера едно от три определени места: управител на Ломската или Видинската митни-

Илия Флоресков

на Ломската митница
първият ѝ управител

ца или частен пристав на губернатора. Точно тогава се сформироваха митници по цялото наше дунавско крайбрежие, но в Лом мисля, че беше открита най-напред. Избрах Лом.

Така бех назначен за управител на Ломската митница. Тя се помещаваше в старото турско здание на Дунава. Като управител на митницата на мен ми предстоеше да организирам цялата работа.

Назначиха ми още двама души – оценител и секретар. Нямахме никакви книжа или каквито и да било ръководства. Книжата на турската митница бяха разкъсани, разпилени и изгорени. Аз намерих една турска тарифа, написана на гръцки, и понеже владеех този език, ползвах се от нея.

Службата вървеше така, както е била през турско време. Тогава пътуваха само австрийски параходи, други компании нямаше. По онова време агент на австрийските параходи беше Тодорович. Практиката беше такава: и агенцията, и митницата си имаха на брега по една магазия. Като пристигне параход със стоки, последните се разтоварваха в агенцийската магазия. След като търговеца си освободи стоката от агенцията, последната се изважда от агенцийската магазия, вкарва се в митнишката, оценява се, прибира се гюмрука, след което търговеца си я вдига. Събирахме мито 8% върху стойността на стоките. Аз наредих да се заведат две книги. В едната записвахме стоките, които се разтоваряха и влагаха в агенцийската магазия, а другата служеше за записване на освободените вече стоки. Правех това, което мислех, че ще е най-добре, за да не стават злоупотребления, каквито през турско време са били система. Нямаше тогава кого да питам или пък да ми се дават някакви инструкции. Така беше в началото.

Ломската митница, 1900 г.

Един ден при мен дойде руснака Гресер, нещо като ревизор по митниците. Той ме похвали за деятелността ми по уреждане на митницата и ме попита как действам, когато дойде параход със стоки и

дали в агенцията не стават кражби или сменяване на стоки. "Разбира се, че стават, отговорих му аз. – В турско време така е било, навярно и сега те няма да се откажат лесно от това доходно занимание." На въпроса му какви мерки съм зел, аз му отговорих, че съм поставил часови, които стоят нощя на пост по 1 час, а дене по 2 часа. Но това не е сигурно. Часовият лесно може да се подкупи и пак да се вършат кражби и злоупотребления. Стоката нали е в магазията на агенцията, тя отключва, тя заключва, всичко можеше да стане. Той ме попита как могат да се вършат тези кражби? Отговорих му, че в турско време е ставало подобно нещо. Например търговецът изписва от Виена да речем клабудан, но пише в книжата да се означи, че е памучна вата. И агенцията е уведомена за това. Пристига колета с клабудан и друг с ватата. Агенцията успява да даде направо на търговеца клабудана, а ватата се отнася в митнишката магазия и за нея се плаща мито, само че далеч по-малко, отколкото ако се обмитеше клабудана. Това и сега може да стане, ако успеят да подкупят часовия.

Казах му, че подобни злоупотребления могат да се предотвратят, ако се направят реформи по службата – ако стоките се разтоварват не в агенцийската, а направо в митническата магазия. Агенцията ще губи само магазинажа (търговеца от тях трябва да получи фрахта и плати каквото дължува, иначе не му се освобождава стоката), но тя няма право да събира тази такса. Това е право на държавата. По такъв начин, продължих аз, ще създадем и нов приход за държавата от магазинаж, който сега отива в джоба на чужда компания. Гресер ме изслуша и веднага ми предписа да въведа тази практика. Тогава се дадоха такива инструкции на всички крайдунавски митници…

Имаше и още една практика, която също успях да преустановя. През турско време често са идвали колети с книжа за агенцията, които властите не са преглеждали. По такъв начин под формата на книжа са се внасяли контрабандни стоки. Същата практика продължаваше и сега. Наредих такива колети да се носят направо в митницата и чак след преглеждането им от оценителя да се предават на агенцията. След период на ругатни и свади с агенцията, работата тръгна добре.

Спомням си друг един случай, когато група софийски търговци бяха дошли да освобождават стоката си. Те пък заплашвали оценителя, че стоката била на някой си министър, така че да ги пусне без мито или да ги таксува по-евтино. И тях наругах хубавичко, загдето излагаха името на един български министър и ги изгоних от митницата най-позорно.

Тогава трябваше да се боря с много недъзи, завещани ни от турско време, за да издигнем престижа на младата държава. Свободна, нова България, това беше онази светла звезда, която ни вдъхваше вяра и сили, за да служим честно, добросъвестно и да бъдем смели при нужда.

(Със съкращения)

Списание на Дружеството на митническите чиновници в България

ПЪРВИЯТ ЗА

На 29 октомври 1884 г. Петко Каравелов, министър-председател и министър на финансите, внася в Народното събрание законопроект за митниците на княжеството. Според него, макар и "да не представлява

Петко Каравелов

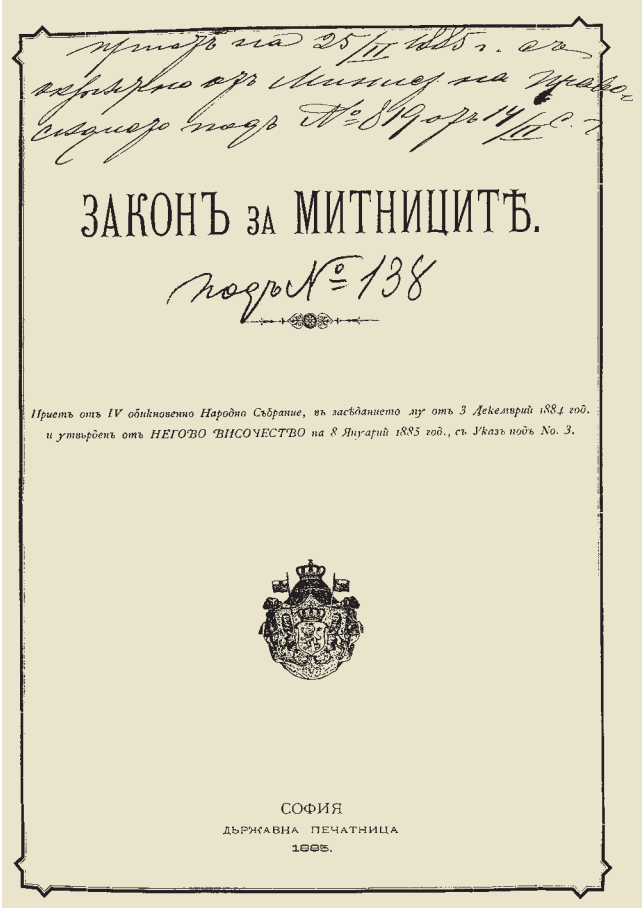
нещо съвършено ново, той съдържа в себе си капитални изменения на Митарствения устав на Руското окупационно управление".

В мотивите Каравелов отбелязва по-важните от тях:

- променя се редът за по-бързото и правилно съдебно решаване на дела за нарушаване на митническия закон;
- антрепозитите (митническите складове) се разделят на видове и градските и общинските управления получават право да построяват

БЪЛГАРСКИ ЗАКОН МИТНИЦИТЕ

ния авторитет. С този закон Петко Каравелов, както и всички депутати искат да насърчат някои отрасли на зараждащата се българска промишленост.

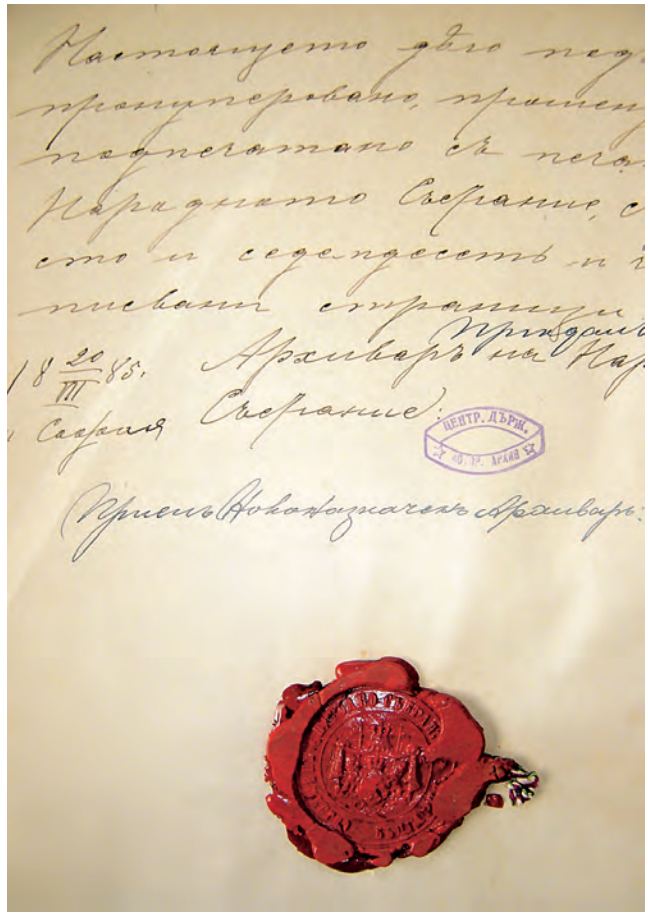

ЗАКОНЪ ЗА МИТНИЦИТѢ.

ЗАКОНЪ № 138

Приетъ отъ IV обикновено Народно Събрание, въ заседанието му отъ 3 Декемврий 1884 год. и утвърденъ отъ НЕГОВО ВИСОЧЕСТВО на 8 Януарий 1885 год., съ Указъ подъ No. 3.

СОФИЯ
ДЪРЖАВНА ПЕЧАТНИЦА
1885.

помещения за антрепозити, от които те ще имат особен приход;

❑ улеснява се изтеглянето на паричните залози за обезпечаването на митническите сборове на транзитни и други стоки и т.н.

Този законопроект става повод за създаване на нарочни комисии от експерти, които да предлагат на народните представители компетентно мнение по специфичните аспекти на внасяните законопроекти. Народното събрание единодушно избира 25-членна комисия към финансовото министерство. Тя има задача да работи по законопроекта за митниците, да го разгледа член по член и да го представи на второ четене. Законът е приет на 3 декември 1884 г.

Основен момент в него е регламентирането на дейността на митниците, респектът към митническата институция и нейните служители, стремежът за изграждане и издигане на тех-

Той има 279 члена, разпределени в 17 глави, групирани в 7 раздела. Съгласно разпоредбите му:

❑ Срокът за транзит на стоките се променя от 6 на 3 месеца, защото България "не е тъй дълга страна".

❑ Новост в митническия закон е оформянето на специален раздел за стоки, които "се пренасят по железните пътища", както и преминаването на стоки транзит в "опломбирани вагони".

❑ Упоменават се длъжно-

стните лица, имащи право да консултират нарушенията на закона – митарствени чиновници, портови началници, финансови агенти, градските и околийските началници, както и всички полицейски чинове.

❑ Отпада изискването началниците на митническите пунктове да се назначават с "министерски приказ".

❑ Депутатите настояват за непрекъснато работно време и "ако е възможно, чиновниците постоянно да стоят там и там да се хранят, а не да отиват по кафенетата, да играят табла и да казват: нека чака да си свърша работата".

❑ Разрешават се за безмитно изнасяне тютюн на листа, вино, ракия, грозде, плодове и зеленчуци, книги, картини и "образи (църковни икони)".

❑ Забранява се вносът на "оръжия и военни амуниции".

Законът за митниците от 1884 г., който е в сила до 1906 г., отразява настъпилите промени в развитието на българската държава и поставя на нова основа организацията на митническата институция. Утвърден с княжески указ № 3 от 8 януари 1885 г., той е в основата на управлението и дейността на българските митници в продължение на повече от 20 години. За този период законът претърпява само едно изменение и допълнение през 1899 г., което внася важни и съществени подобрения в организацията на митниците:

❑ Уточнява се в кои случаи подлежат на наказание разликите при деклариране на повече или по-малко стоки.

❑ Променя се начинът на обмитяване на колети, пристигащи от чужбина.

❑ Дава се право на министъра на финансите да лишава временно или завинаги от правото да упражняват професията си служители, участвали в контрабанда или фалшификация на документи. ❑

АНЕКДОТ

Петко Каравелов бил пословично пестелив както в частния си живот, тъй и като министър на финансите. Треперел е над държавната пара и е правил източен въпрос при отпускането на разни кредити.

Според него финансовият министър наподобява човек, който носи торба с жълтици през гората. Лоши хора го дебнат на всяка крачка из пътя му, за да го оберат, и цялото изкуство на човека с жълтиците се свежда в това, да мине през гората майсторски и предпазливо, без да бъде обран.

- Кого визирате с това фигуративно сравнение, го запитали веднъж в Министерския съвет колегите.

- Вас, всичките – щом ми искате постоянно кредити, та кредити.

"Финансов вестник"

и това е история

Впървите години след Освобождението Министерството на финансите търсеше със свещ хора за митничари. Действително тогава имаше доста интелигентни младежи за чиновници, но повечето от тях се занимаваха с търговия, като по-доходна работа.

Кой знае как, но аз по неволя бех останал тогава без работа, та затуй и реших да искам служба. Вервах, че с образованието, което имах от турско време, ще мога да мина в реда на чиновничеството. Направих си криво-ляво едно заявление и с него тръгнах за София... Намерих финансовото министерство, без страх отидох в кабинета на министъра и му подадох заявлението си.

Той го прочете и като ме изгледа под вежди, засме се под мустак и ми рече: "Момче, виждам, че искаш да станеш митничар и вервам, че ти като млад човек все ще можеш да изучиш лесно новата служба, стига да положиш повече старание. Ти сигур друг път не си бил митничар, та си въобразяваш че е много лесно, но аз зная че гюмрюк (гюмрук – мито, митница, тур.) да се събира се иска главно да знаеш да сметаш. Помисли и ми кажи наемаш

Как станах митничар
и реших първото си контрабандно дело

ли се на тая работа."….

След неколко дни аз вече бех назначен за управител на една мъничка митница. Още от първия час на пътуването си към митницата се научих, че персонала ѝ се състоял от секретар, магазинер, писар, старшия и осем души стражари. Разказа ми го старши стражаря, който караше каруцата.

Пред вратата на канцеларията видях наредени в две редици митническите стражари, облечени в новите си дрехи. Веднага се яви секретаря с букет живи цветя, а след него магазинера и писаря. Той ми подаде букета с думите: "Добре дошел, господин управител! Аз и целият персонал изразяваме своята почит и уважение към вашата личност и вярвам, че с отличното си познаване на службата ще ни направите достойни синове на майка България. Ура!" Думата "ура" подейства за наелектризиране на стражарите, които по команда грабнаха ме на ръце и с вик: "Да живее новият ни управител", ме занесоха в стаята, определена ми за кабинет. Така започнах да управлявам митницата.

Скоро разбрах, че без да разбираш какво нещо е закон и правилник, да управляваш митница не е лесна работа. Даваш разпоредби като шеф, а пък не знаеш какво ще излезне по-нататък. Требваше да положа неимуверни усилия, за да не разберат, че се лутах из мъгла. Но целият персонал беше нов и аз можах да се поставя пред него като истински шеф.

Дойде ден обаче и моите служебни способности да се подложат на такова изпитание, че да не мога да разбера какво да правя. Получих рапорт от пунктовия началник, заедно с един акт, чрез който се констатира, че стражарите заловили на границата две газени сандъчета, пълни с яйца, но контрабандиста избягал. В акта се казва още, че яйцата се изпровождат в митницата за надлежно разпореждане.

Прочетох акта един, че и два пъти, дано да разбера какво ще е това надлежно разпореждане, но не можах с нищо да го изтълкувам. Повиках секретаря и му поисках да ми даде книгата за такива дела, но той ми каза, че нямало още в митницата заведена книга, па нямало и никакви дела. Страхувах се да не направя грешка и да изгубя благоволението на министъра. След като не спах две-три нощи, дойде ми наум: контрабандиста не е налице, следователно и да реша делото в негова вреда, пак няма от щто да се страхувам. Чувал съм от наши мирови съдии, че решаването на дела, при които няма обвиняем, са най-лесни, и малко ми поолекна.

Загледах се през прозореца и видох играта на децата на старшията. Те беха седнали на двора и със засмени лица чукаха се и двете с червени яйца. Тоя ден беше Велики четвъртък – преди Великден. Веднага ми текна на ума друга щастлива мисъл, с която щех да туря край на това контрабандно дело. Взех акта и сложих следната резолюция: "Послучай на наступающите великденски празници реших: залувените контрабанда яйца, описани в настоящия акт, да се раздадат на чиновниците и стражарите и то съразмерно заплатата им, а на акта да се даде по-нататъшен ход в архивата на митницата."

Всички останаха много доволни – имаха да ядат яйца до Петровден, а и аз добих още по-голяма популярност и всички започнаха да гледат на мен като на митнически капацитет.

А. П. Георгиев

(Със съкращения)

Списание на Дружеството на митническите чиновници в България